

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
NIILO JÄÄSKINEN
prednesené 23. apríla 2015¹

Vec C-69/14

**Dragoș Constantin Târșia
proti
Statul român**

**Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere si Inmatriculare a Autovehiculelor
[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal**

Tribunalul Sibiu (Rumunsko)]

„Právne predpisy členského štátu umožňujúce obnovu konania, v ktorom bolo vydané právoplatné (súdne) rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právom EÚ, vo veciach správneho súdnictva, ale nie v civilnom konaní — Návrh na obnovu civilného konania, v ktorom bolo vydané právoplatné rozhodnutie týkajúce sa dane za znečistenie životného prostredia z motorových vozidiel — Právna sila rozhodnutej veci — Zásady efektivity a ekvivalencie — Článok 47 Charty základných práv“

I – Úvod

1. V roku 2007 podal navrhovateľ na rumunskom civilnom súde žalobu o vrátenie osobitnej dane z motorových vozidiel, ktorú zaplatil za automobil dovezený z iného členského štátu. Táto daň bola splatná, lebo prihlásenie vozidla do evidencie v Rumunsku príslušným orgánom verejnej správy bolo podmienené predložením dokladu o zaplatení osobitnej dane z motorových vozidiel. V apríli 2011 následne Súdny dvor v rozsudku Tatu rozhodol, že článok 110 ZFEÚ bráni tomu, aby Rumunsko vybralo daň za znečistenie životného prostredia z motorových vozidiel pri ich prvom prihlásení do evidencie v tomto členskom štáte, ak je toto daňové opatrenie stanovené takým spôsobom, že odrádza od toho, aby sa v Rumunsku uvádzali do prevádzky ojazdené vozidlá zakúpené v iných členských štátoch, pričom neodrádza od nákupu ojazdených vozidiel rovnakého veku a rovnakého opotrebenia na vnútroštátnom trhu.²

2. Pred rozhodnutím vo veci Tatu bol nárok navrhovateľa týkajúci sa vrátenia časti osobitnej dane zodpovedajúcej dani za znečistenie životného prostredia zamietnutý rozsudkom vydaným v civilnom konaní, ktorý nadobudol právoplatnosť podľa rumunského práva. Navrhovateľ preto tvrdí, že právo EÚ vyžaduje, aby sa mu poskytla príležitosť domáhať sa vrátenia dane, najmä vzhľadom na to, že rumunské právne predpisy stanovujú výnimku zo zásady právnej sily rozhodnutej veci v prípade rozsudkov, o ktorých sa preukáže, že sú nezlučiteľné s právom EÚ, ale len pokiaľ ide o rozsudky vydané v konaniach vo veciach správneho súdnictva.

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Rozsudok Tatu (C-402/09, EU:C:2011:219).

3. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa dane vybrané v rozpore s právom EÚ a sumy zaplatené štátu alebo vybrané štátom v priamej súvislosti s touto daňou majú vrátiť s úrokom s omeškania, aby sa tak obnovil stav pred výberom týchto súm.³ Súdny dvor však zároveň uznal, že zásada právnej sily rozhodnutej veci, ktorá je zakotvená v právnych poriadkoch všetkých členských štátoch a v samotnom práve EÚ⁴, sa vzťahuje na rozsudky vnútroštátnych súdov, ktoré nadobudli právoplatnosť, aj keď sa ukáže, že nie sú v súlade s právom EÚ.⁵ To znamená, že za určitých okolností možno vrátenie takých daní (legálne) odmietnuť.

4. Vzhľadom na obmedzenia, ktoré vyplývajú z práva EÚ pre procesnú autonómiu členských štátov, však v prípade, ak vnútroštátne právo stanovuje výnimky zo zásady právnej sily rozhodnutej veci, pričom za určitých okolností umožňuje obnovu konania vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, tento mimoriadny opravný prostriedok musí byť k dispozícii aj v prípade, ak je sporný právoplatný rozsudok nezlučiteľný s právom EÚ.⁶

5. Prejednávaný prípad preto poskytuje Súdnemu dvoru príležitosť rozvinúť svoju judikatúru týkajúcu sa vzájomného vzťahu medzi zásadou právnej sily rozhodnutej veci a prednosťou práva EÚ. Konkrétnejšie ho treba posúdiť z hľadiska zásady lojálnej spolupráce stanovenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ, rôznych ustanovení Charty základných práv Európskej únie, najmä pokiaľ ide o právo na účinný prostriedok nápravy zakotvené v článku 47 Charty a rovnosť pred zákonom zaručenú článkom 20 Charty, spolu s tradičnými kritériami posudzovania súladu vnútroštátnych predpisov týkajúcich sa právnej sily rozhodnutej veci s právom EÚ, konkrétne zásadami efektivity a ekvivalencie.⁷

II – Právny rámec

6. Článok 148 rumunskej ústavy⁸ uznáva prednosť práva EÚ a ukladá parlamentu, prezidentovi Rumunska, vláde a súdnym orgánom povinnosť zabezpečiť ju.

7. V článku 322 rumunského Občianskeho súdneho poriadku⁹ sa uvádza:

„Obnovu konania vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť buď na základe rozhodnutia odvolacieho súdu, alebo z dôvodu, že nebol napadnutý odvolaním, ako aj rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej možno navrhnúť v týchto prípadoch:

...

9. ak Európsky súd pre ľudské práva konštatoval porušenie práv alebo základných slobôd vyplývajúce zo súdneho rozhodnutia, závažné dôsledky tohto porušenia naďalej pretrvávajú a možno ich odstrániť len obnovou konania;

3 — Pozri rozsudok Manea (C-76/14, EU:C:2015:216, body 46 a 50). Pozri tiež rozsudok Nicula (C-331/13, EU:C:2014:2285, body 27 a 28 a citovanú judikatúru).

4 — Súdny dvor tiež potvrdil, že zásada právnej sily rozhodnutej veci sa vzťahuje na jeho vlastné rozhodnutia. Pozri napríklad rozsudky Komisia/Luxembursko (C-526/08, EU:C:2010:379, body 26 a 27) a ThyssenKrupp Nirosta/Komisia (C-352/09 P, EU:C:2011:191, bod 123).

5 — Pozri najmä rozsudky Impresa Pizzarotti (C-213/13, EU:C:2014:2067), Fallimento Olimpiclub (C-2/08, EU:C:2009:506), Kempster (C-2/06, EU:C:2008:78), Lucchini (C-119/05, EU:C:2007:434), i-21 Germany a Arcor (C-392/04 a C-422/04, EU:C:2006:586), Kapferer (C-234/04, EU:C:2006:178) a Kühne & Heitz (C-453/00, EU:C:2004:17). Pokiaľ ide o zásadu právnej sily rozhodnutej veci a rozhodcovské konanie, pozri rozsudky Eco Swiss (C-126/97, EU:C:1999:269) a Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615). Pozri tiež rozbor relevantnosti zásady právnej sily rozhodnutej veci pre tvorbu pravidiel týkajúcich sa náhrady škody spôsobenej porušením práva EÚ súdnymi orgánmi členských štátov uvedený v rozsudku Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513).

6 — Napríklad rozsudky Kapferer (C-234/04, EU:C:2006:178, bod 22 a citovaná judikatúra) a Impresa Pizzarotti (C-213/13, EU:C:2014:2067, bod 62).

7 — Pozri naposledy rozsudok Impresa Pizzarotti (EU:C:2014:2067).

8 — Ústava z 21. novembra 1991, zmenená a doplnená zákonom č. 429/2003, opätovne uverejnená v *Monitorul Oficial al României* č. 767 z 31. októbra 2003.

9 — Codul de procedură civilă, vyhlásený nariadením z 9. septembra 1865, opätovne uverejnený v *Monitorul Oficial al României* časti 1 č. 45 z 24. februára 1948, v zmenenom a doplnenom znení, účinný do 15. februára 2013.

10. ak Curte Constituțională [Ústavný súd] po tom, čo rozsudok nadobudol právoplatnosť, rozhodne o námietke [protiústavnosti] vznesenej v prejednávanej veci tak, že vyhlási protiústavnosť zákona, nariadenia alebo ustanovenia zákona alebo nariadenia, ktoré sú predmetom námietky, alebo iných ustanovení napadnutého právneho predpisu, ktoré zjavne nemožno posudzovať oddelene od ustanovení uvedených v návrhu na Curte Constituțională.“

8. V článku 21 ods. 1 zákona č. 554/2004 o konaní vo veciach správneho súdnictva¹⁰ sa uvádza, že „proti nezrušiteľným a konečným rozhodnutiam orgánov, ktoré rozhodujú vo veciach správneho súdnictva, možno podať opravné prostriedky stanovené Občianskym súdnym poriadkom“.

9. Článok 21 ods. 2 zákona č. 554/2004¹¹ stanovuje, že dôvody na obnovu konania predstavujú okrem rozsudkov uvedených v Občianskom súdnom poriadku aj rozsudky, ktoré nadobudli právoplatnosť a záväznosť a ktoré porušujú prednosť práva Spoločenstva upravenú v článku 148 ods. 2 v spojení s článkom 20 ods. 2 rumunskej ústavy v zmenenom a doplnenom znení.

10. V súlade s článkom 175 ods. 1 rumunského Daňového poriadku¹² možno podať námietku proti akémukoľvek daňovému nároku a tiež proti všetkým daňovým správnym aktom. Keďže taká námietka je opravným prostriedkom v správnom konaní, nebráni osobám poškodeným daňovým správnym aktom alebo nevydaním takého aktu v tom, aby v súlade so zákonom podali návrh na začatie súdneho konania. Rozhodnutie príslušného orgánu vydané na základe námietky proti daňovému nároku možno podľa článku 188 ods. 2 Daňového poriadku napadnúť na príslušnom orgáne, ktorý rozhoduje vo veciach správneho súdnictva.

11. Prostredníctvom Ordonanța de urgență a Guvernului (ďalej len „OUG“) č. 50/2008 bola zavedená daň (nazývaná „daň za znečistenie životného prostredia“) z motorových vozidiel v kategóriách M1 až M3 a N1 až N3.¹³

III – Skutkový stav, konanie vo veci samej, prejudiciálna otázka a konanie pred Súdnym dvorom

12. Dňa 3. mája 2007 si pán Târșia, navrhovateľ v konaní vo veci samej, kúpil automobil, ktorý bol predtým zaevidovaný vo Francúzsku. Ako už bolo uvedené, zaradenie vozidla do evidencie v Rumunsku bolo v tom čase podmienené predložením dokladu o zaplatení osobitnej dane z motorových vozidiel. Motorové vozidlo bolo zaradené do evidencie 6. júna 2007 po tom, čo navrhovateľ zaplatil 5. júna 2007 osobitnú daň z motorových vozidiel vo výške 6 899,51 RON.

10 — Legea contenciosului administrative č. 554 z 2. decembra 2004, uverejnený v *Monitorul Oficial al României* č. 1154 zo 7. decembra 2004, v zmenenom a doplnenom znení.

11 — Schválený článkom 1 bodom 30 zákona č. 262/2007, uverejneného v *Monitorul Oficial al României* č. 510 z 30. júla 2007, a zrušený zákonom č. 299/2011, uverejneným v *Monitorul Oficial al României* č. 916 z 22. decembra 2011. Rozsudkom Curtea Constituțională č. 1039/2012 bol posledný uvedený zákon vyhlásený za protiústavný.

12 — Schváleného nariadením vlády č. 92 z 24. decembra 2003. Tento predpis bol opätovne uverejnený v *Monitorul Oficial al României* č. 513 z 31. júla 2007, zmenený a neskôr doplnený.

13 — Článok 3 mimoriadneho nariadenia vlády č. 50/2008, ktorým sa stanovuje daň za znečistenie životného prostredia z motorových vozidiel (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2008 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule) z 21. apríla 2008 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, č. 327 z 25. apríla 2008, ďalej len „OUG č. 50/2008“), ktoré nadobudlo účinnosť 1. júla 2008, zavádza daň za znečistenie životného prostredia pre vozidlá kategórie M1 až M3 a N1 až N3. Kategória „M“ zahŕňa „motorové vozidlá s najmenej štyrmi kolesami navrhnuté a vyrobené na prepravu osôb“. Do kategórie „N“ patria „motorové vozidlá s najmenej štyrmi kolesami navrhnuté a vyrobené na prepravu tovaru“. Pozri tiež prílohu II smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/46/ES z 5. septembra 2007, ktorou sa zriaďuje rámec pre typové schválenie motorových vozidiel a ich prípojných vozidiel, systémov, komponentov a samostatných technických jednotiek určených pre tieto vozidlá (Rámcová smernica) (Ú. v. EÚ L 263, s. 1).

13. Navrhovateľ sa domáhal vrátenia dane na civilnom súde s odôvodnením, že vybratá daň bola v rozpore s článkom 90 (ES) [teraz článok 110 ZFEÚ], keďže zavádzala diskriminačné daňové opatrenie týkajúce sa vnútroštátneho zdanenia tovaru z iných členských štátov, ktoré bolo oveľa rozsiahlejšie ako dane vyberané z podobných druhov tovaru predávaných na vnútroštátnom trhu. Juecătoria Sibiu (Okresný súd v Sibiu) rozsudkom vydaným v civilnom konaní č. 6553/2007 z 13. decembra 2007 vyhovel žalobe a nariadil rumunskému štátu, aby vrátil daň.

14. Rumunský štát však podal odvolanie proti tomuto rozsudku, ktorý bol potvrdený rozhodnutím Tribunalul Sibiu č. 401/2008 vydaným v civilnom konaní, ktorým tento súd nariadil rumunskému štátu, aby vrátil len časť vybratej dane, a to rozdiel medzi daňou zaplatenou 5. júna 2007 z dôvodu osobitnej dane z motorových vozidiel a sumou vyplývajúcou z uplatnenia OUG č. 50/2008 a dane za znečistenie životného prostredia z motorových vozidiel podľa tohto predpisu.¹⁴

15. Dňa 29. septembra 2011 podal pán Târşia na Tribunalul Sibiu návrh na obnovu konania vo veci, v ktorej bolo vydané rozhodnutie v civilnom konaní č. 401/2008, na základe článku 21 ods. 2 zákona č. 554/2004 a rozhodnutia Súdneho dvora zo 7. apríla 2011 vydaného v uvedenej veci Tatu (C-402/09, EU:C:2011:219), v ktorom Súdny dvor konštatoval, že vzhľadom na článok 110 ZFEÚ bola daň, akou bola daň za znečistenie životného prostredia z motorových vozidiel zavedená prostredníctvom OUG č. 50/2008, nezlučiteľná s právom EÚ. Pán Târşia tvrdil, že má nárok na vrátenie všetkých zaplatených daní na základe prednosti práva EÚ a konštatovaní Súdneho dvora vo veci Tatu.

16. Podľa návrhu na začatie prejudiciálneho konania v danom štádiu konania nebolo možné napadnúť rozhodnutie vydané v civilnom konaní č. 401/2008 prostredníctvom všeobecných súdov. V civilnom konaní neexistuje nijaký opravný prostriedok podobný tomu, ktorý stanovuje článok 21 ods. 2 zákona č. 554/2004 v prípade právoplatných rozsudkov, ktoré porušujú prednosť práva EÚ. Tribunalul Sibiu preto konštatoval, že má povinnosť položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu otázku podľa článku 267 ZFEÚ:

„Majú sa články 17, 20, 21 a 47 Charty základných práv Európskej únie, článok 6 Zmluvy o Európskej únii, článok 110 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a zásada právnej istoty zakotvená v práve [Európskej únie] a v judikatúre Súdneho dvora vykladať v tom zmysle, že bránia uplatňovaniu ustanovení, ako je článok 21 ods. 2 zákona č. 554/2004, ktorý v prípade porušenia zásady prednosti práva [Európskej únie] stanovuje možnosť obnovy konania výlučne pre rozhodnutia vnútroštátnych súdov vydané vo veciach správneho súdnictva, ale neumožňuje obnovu konania pre rozhodnutia vnútroštátnych súdov, ktoré boli vydané v iných oblastiach než vo veciach správneho súdnictva (civilné, trestné veci) a porušujú túto zásadu prednosti práva [Európskej únie]?“

17. Písomné pripomienky predložili pán Târşia, rumunská a poľská vláda, ako aj Komisia. Všetci títo účastníci konania sa zúčastnili na pojednávaní, ktoré sa konalo 27. januára 2015.

IV – Prípustnosť

18. Podľa môjho názoru je prejudiciálna otázka neprípustná v rozsahu, v akom ňou vnútroštátny súd žiada o usmernenie o otázke, či je vylúčenie obnovy konania týkajúceho sa vnútroštátnych súdnych rozhodnutí vydaných v trestnom konaní v prípade, ak došlo k porušeniu prednosti práva Európskej únie, nezlučiteľné s právom EÚ.¹⁵

14 — Podľa písomných pripomienok Rumunska, ktoré pán Tarsia nespochybnil, podal pán Tarsia 13. júna 2008 mimoriadny návrh na zrušenie civilného rozhodnutia č. 401/2008, ale tento návrh bol 24. septembra 2008 vzatý späť.

15 — Vnútroštátny súd poukazuje aj na článok 17 Charty (Vlastnícke právo) a článok 21 Charty (Nediskriminácia). Tieto ustanovenia len nepriamo súvisia so spornými otázkami v tom zmysle, že daňový nárok týkajúci sa vrátenia neprávom vybratej dane podľa všetkého predstavuje v rumunskom právnom poriadku podľa článku 21 ods. 1 a 4 Daňového poriadku majetkové právo a protiprávnosť dane za znečistenie životného prostredia súvisí s diskrimináciou dovezených ojazdených automobilov. Tieto ustanovenia však nie sú veľmi užitočné pre právny rozbor predjednávaného prípadu a nemám v úmysle ďalej sa nimi zaoberať.

19. Ako Poľsko uvádza vo svojich písomných pripomienkach, táto časť otázky je čisto hypotetická, keďže uplatňovanie zásady právnej sily rozhodnutej veci na rozsudky vydané v trestných veciach nijako nesúvisí s predmetom konania vo veci samej. Podľa ustálenej judikatúry môže Súdny dvor odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom, keď je zjavné, že požadovaný výklad práva EÚ nemá nijaký vzťah k realite alebo k predmetu sporu vo veci samej a keď je problém hypotetický.¹⁶ Vzhľadom na to, že konanie vo veci samej sa netýka rozsudku vydaného v trestnom konaní, prejudiciálna otázka je neprípustná v rozsahu, v akom ňou vnútroštátny súd žiada o objasnenie zlučiteľnosti rumunského trestného procesného práva s právom EÚ.

V – Analýza

A – O judikatúre Súdneho dvora týkajúcej sa právnej sily rozhodnutej veci

20. Právo EÚ neprikazuje vnútroštátnemu súdu, aby neuplatnil vnútroštátne procesné normy, na základe ktorých získava rozhodnutie právoplatnosť, aj keby ich neuplatnenie umožnilo vnútroštátnemu súdu napraviť porušenie práva EÚ predmetným rozhodnutím.¹⁷ Z hľadiska práva EÚ sa teda navrhovatelia nemôžu odvolávať na rozhodnutie Súdneho dvora vydané po uplynutí premlčacích lehôt platných v členskom štáte s cieľom napraviť vadu, ktorú bolo možné napadnúť v príslušnej lehote. Podľa práva EÚ zásada právnej sily rozhodnutej veci chráni túto vadu.¹⁸

21. Situácia je však iná, ak norma *práva členského štátu* stanovuje výnimku zo zásady právnej sily rozhodnutej veci. V takom prípade táto výnimka musí byť uplatniteľná na rozhodnutia týkajúce sa práva EÚ, ktoré sú podobné nárokom čisto vnútroštátnej povahy, na ktoré sa výnimka vzťahuje. Výnimka zo zásady právnej sily rozhodnutej veci stanovená členským štátom navyše nesmie byť sformulovaná tak, aby prakticky znemožňovala alebo nadmerne sťažovala výkon práv priznaných právnym poriadkom EÚ.¹⁹

22. Súdny dvor napríklad rozhodol, že výnimky zo zásady právnej sily rozhodnutej veci platné v práve členského štátu môžu podliehať primeraným lehotám na podanie návrhu na začatie konania v záujme právnej istoty. Také lehoty však nemôžu prakticky znemožňovať alebo nadmerne sťažovať výkon práv priznaných právnym poriadkom EÚ.²⁰

23. Naproti tomu, keď sa spor netýkal vnútroštátnej výnimky zo zásady právnej sily rozhodnutej veci, na základe ktorej sa navrhovateľ domáha práv priznaných právnym poriadkom EÚ, ako je to v konaní vo veci samej, ale naopak tvrdenia, že právne predpisy členského štátu týkajúce sa právnej sily rozhodnutej veci sa majú vykladať extenzívne s cieľom chrániť *vnútroštátne* rozsudky, ktoré môžu byť v rozpore s právom EÚ, možno povedať, že Súdny dvor pripísal väčší význam prednosti práva EÚ ako zásade právnej sily rozhodnutej veci.²¹

16 — Rozsudok Ęrsekcsanádi Mezőgazdasági (C-56/13, EU:C:2014:352, bod 36 a citovaná judikatúra).

17 — Rozsudok Kapferer (EU:C:2006:178, bod 21). Toto pravidlo úzko súvisí s povinnosťou žalobcov, ktorí sa domáhajú práv, ktoré im priznáva právny poriadok EÚ, dodržať primerané lehoty na podanie žalôb stanovené právom členského štátu. Inak povedané, prípadné rozhodnutie Súdneho dvora o porušení práva EÚ v zásade nemá vplyv na začiatok plynutia premlčacej lehoty. Táto povinnosť môže byť zmiernená len v prípade, ak porušovateľ odradil žalobcu od včasného podania žaloby. Pozri rozsudok Iaia a i. (C-452/09, EU:C:2011:323, body 17, 18, 21, 22 a citovanú judikatúru).

18 — Pozri analogicky návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Geelhoed vo veci Lucchini (EU:C:2006:576, bod 46).

19 — Rozsudky Kapferer (EU:C:2006:178, bod 22 a citovaná judikatúra) a Impresa Pizzarotti (EU:C:2014:2067, bod 62).

20 — Rozsudok Kempter (C-2/06, EU:C:2008:78, body 58 a 59). Pozri analogicky rozsudky Eco Swiss (C-126/97, EU:C:1999:269) a Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615).

21 — Pozri rozsudky Impresa Pizzarotti (C-213/13, EU:C:2014:2067), Fallimento Olimpiclub (C-2/08, EU:C:2009:506) a Lucchini (C-119/05, EU:C:2007:434). Napríklad v bode 62 rozsudku Lucchini Súdny dvor konštatoval, že „posúdenie zlučiteľnosti opatrení alebo režimov pomoci so spoločným trhom prináleží do výlučnej právomoci Komisie, ktorej činnosť je preskúmateľná súdom Spoločenstva. Toto pravidlo je v dôsledku zásady prednosti práva Spoločenstva záväzné vo vnútroštátnom právnom poriadku“. V bode 61 rozsudku Impresa Pizzarotti Súdny dvor poznamenal, že v „rozsud[ku] Lucchini... [išlo o] veľmi špecifick[ú] situáci[u], v ktorej spornými boli zásady upravujúce rozdelenie právomocí medzi členskými štátmi a Európskou úniou v oblasti štátnej pomoci“.

24. Skôr než budem pokračovať, pripomeniem dva ďalšie významné rozsudky, konkrétne rozsudky Kühne & Heitz (C-453/00, EU:C:2004:17) a Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513). Rozsudok Kühne & Heitz sa týkal podmienok, za ktorých bol správny orgán povinný preskúmať jedno zo svojich právoplatných rozhodnutí, ktoré bolo v rozpore s neskorším rozsudkom Súdneho dvora. Predmetom veci Kühne & Heitz preto bol nižší stupeň rozhodovacej činnosti, než o aký ide v konaní vo veci samej, a uvedená vec sa konkrétnejšie týkala otázky, či dánsky daňový orgán bol povinný preskúmať právoplatné správne rozhodnutie z dôvodu neskoršieho rozsudku Súdneho dvora. Okrem toho možno uvedenú vec odlišiť od prejednávaného prípadu z dôvodov podobných tým, ktoré uviedol Súdny dvor v rozsudku Kapferer.²²

25. Rozsudok Köbler sa týkal povinnosti členských štátov nahradiť škodu spôsobenú najvyšším súdom vo vnútroštátnom súdnom systéme, v danom prípade v rakúskom súdnom systéme, lebo predmetné rozhodnutie bolo nezlučiteľné s právom EÚ. Vec Köbler sa preto vzťahuje len na situáciu, ktorá môže nastať *po* konaní vo veci samej, teda prípadnej žaloby o náhradu škody podanej navrhovateľom proti rumunskému štátu, ak sa ukáže, že nemožno dosiahnuť vrátenie dane za znečistenie životného prostredia.²³

26. Ako vyplýva z uvedenej analýzy, neexistuje nijaké doterajšie rozhodnutie Súdneho dvora, ktoré by sa zaoberalo rovnakou situáciou, v akej sa nachádza pán Târşia. Hoci právne otázky, ktoré vznikajú v konaní vo veci samej, treba vyriešiť v kontexte ustálenej judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa právnej sily rozhodnutej veci, je potrebné posúdiť ich predovšetkým na základe zásad práva EÚ týkajúcich sa práva na účinný prostriedok nápravy pred súdom. To sú otázky, ktorým sa teraz budem venovať.

B – Posúdenie zlučiteľnosti sporných vnútroštátnych predpisov s právom EÚ

1. Umožňuje rumunské procesné právo účinnú súdnu ochranu predmetných práv priznaných právnym poriadkom EÚ?

27. Pripomínam, že v prejednávanom prípade rumunské právo stanovuje osobitný postup na zrušenie právoplatných rozsudkov, ktoré sa na základe neskoršej judikatúry Súdneho dvora javia byť v rozpore s právom EÚ. Tento postup je však obmedzený na rozsudky vydané konaní vo veci správneho súdnictva. Nemožno ho použiť na zrušenie rozsudkov vydaných v civilnom konaní. Je to tak aj napriek tomu, že rumunské právo ďalej stanovuje, že rozsudky vydané v civilnom konaní, o ktorých sa následne zistí, že sú v rozpore s rumunským ústavným právom, v dôsledku (neskoršieho) rozhodnutia rumunského ústavného súdu tiež možno zrušiť.

22 — Súdny dvor v bode 23 rozsudku Kapferer (EU:C:2006:178) uviedol, že „za predpokladu, že by zásady vyplývajúce z... rozsudku [Kühne & Heitz] boli uplatniteľné na kontext, ktorý sa tak ako vo veci samej týka súdneho rozhodnutia, ktoré nadobudlo právoplatnosť, je namieste pripomenúť, že ten istý rozsudok podmieňuje povinnosť dotknutého orgánu podľa článku 10 ES preskúmať konečné rozhodnutie prijaté v rozpore s právom Spoločenstva predovšetkým tým, že tento orgán má podľa vnútroštátneho práva právomoc znovu konať o tomto rozhodnutí (pozri body 26 a 28 uvedeného rozsudku). V prejednávanom prípade však z rozhodnutia o zaslaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že uvedená podmienka nebola splnená“.

23 — Je užitočné spomenúť na tomto mieste dva príklady z finskej judikatúry. Najvyšší správny súd v roku 2013 rozhodol, že žaloby o vrátenie DPH vybratej z dane z motorových vozidiel v rozpore s výkladom, ktorý použil Súdny dvor v rozsudku Komisia/Fínsko (C-10/08, EU:C:2009:171), nemožno podať po uplynutí päťročnej premlčacej lehoty všeobecne uplatniteľnej v daňových veciach (pozri KHO 2013:199). Naopak Najvyšší súd konštatoval, že také zdanenie zakladá zodpovednosť štátu za škodu v súlade s judikatúrou Francovich (pozri KKO 2013:58).

28. V prvom rade je dôležité mať na zreteli obmedzenia povinnosti lojálnej spolupráce stanovenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ, ktorou sú viazané členské štáty, vrátane ich súdov. Podľa tejto zásady sú povinné „prij[at] všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv“, a „neprij[at] žiadne opatrenie, ktoré by mohlo ohroziť dosiahnutie cieľov Únie“. Túto povinnosť treba vykladať v spojení s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZFEÚ. Uvádza sa v ňom, že „členské štáty ustanovia v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany“.

29. Súdny dvor konštatoval, že „pokiaľ ide o prostriedky nápravy, ktoré majú upraviť členské štáty..., ani Zmluva o FEÚ, ani článok 19 ZEÚ... nezamýšľali s cieľom dodržiavania práva Únie vytvoriť na vnútroštátnych súdoch iné právne prostriedky nápravy, ako sú upravené vnútroštátnym právom“²⁴. Súdny dvor dodal, že „inak by to bolo len v prípade, keby zo *systemu* predmetného vnútroštátneho právneho poriadku vyplývalo, že neexistuje žiadny právny prostriedok nápravy umožňujúci, čo len incidenčne, zabezpečiť dodržiavanie práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, alebo ak by osoba podliehajúca súdnej právomoci nemala iný prístup k súdu ako ten, pri ktorom by bola nútená porušiť právo“²⁵.

30. Článok 47 ods. 1 Charty tiež priznáva právo na účinný prostriedok nápravy každému, koho práva zaručené právom EÚ sú porušené. Je nesporné, že rumunské orgány pri odmietnutí vrátenia časti osobitnej dane z motorových vozidiel zodpovedajúcej dani za znečistenie životného prostredia v rozpore s článkom 110 ZFEÚ vykonávali právo EÚ v zmysle článku 51 ods. 1 Charty. Požadovaná vecná súvislosť medzi napadnutými opatreniami členského štátu a hmotnoprávnymi predpismi EÚ²⁶ nevyhnutne existuje, keď členský štát vyberie daň v rozpore s primárnym, ako aj sekundárnym právom EÚ. Judikatúra Súdneho dvora ďalej potvrdzuje, že vždy, keď sa jednotlivец dovoláva prostriedku nápravy pred súdom s cieľom napraviť porušenie práva EÚ týkajúce sa vykonania tohto práva členským štátom, súdy členského štátu sú viazané všetkými požiadavkami článku 47 Charty.²⁷

31. Pripomínam, že v prípade neexistencie právnej úpravy EÚ v oblasti vrátenia neoprávnene vybratých vnútroštátnych daní majú byť vo vnútornom právnom poriadku každého členského štátu na základe zásady procesnej autonómie členských štátov určené príslušné súdy a upravené procesné náležitosti týkajúce sa žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré daňovníkom vyplývajú z práva Únie. Členské štáty však v každom prípade nesú zodpovednosť za zabezpečenie účinnej ochrany týchto práv. Procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré daňovníkom vyplývajú z práva EÚ, nesmú byť upravené takým spôsobom, aby prakticky znemožnili alebo nadmerne sťažili výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok EÚ.²⁸

32. V tejto súvislosti rumunské právne predpisy a konkrétnejšie Daňový poriadok poskytujú prístup k správny a daňový súdom alebo prípadne k správny a daňový senátom odvolacích súdov²⁹ v situáciách, keď sú napadnuté rozhodnutia daňových orgánov, vrátane nárokov týkajúcich sa vrátenia protiprávne vybratých daní.³⁰ Tieto prostriedky nápravy sa podľa všetkého vzťahujú aj na situácie, v ktorých sú daňové rozhodnutia napadnuté na základe práv priznaných právny poriadkom EÚ. Rumunské právne predpisy teda *prima facie* zabezpečujú účinnú súdnu ochranu týchto práv.

24 — Rozsudok Inuit Tapiriit Kanatami a i./Parlament a Rada (C-583/11 P, EU:C:2013:625, bod 103), s odkazom na rozsudok Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163, bod 40).

25 — Rozsudok Inuit Tapiriit Kanatami a i./Parlament a Rada (EU:C:2013:625, bod 104). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

26 — Rozsudok Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, bod 24).

27 — Rozsudok DEB (C-279/09, EU:C:2010:811).

28 — Rozsudok Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation (C-362/12, EU:C:2013:834, body 31 a 32).

29 — Rozdelenie právomocí medzi správne a daňové súdy a správne a daňové senáty odvolacích súdov, ktoré rozhodujú v prvom stupni, je uvedený v článku 10 zákona č. 544/2004 o konaní vo veciach správneho súdnictva.

30 — Článok 21 ods. 4 a články 113, 175 a 188 Daňového poriadku.

33. Okrem toho článok 21 ods. 2 zákona č. 544/2004 o konaní vo veciach správneho súdnictva umožňuje zrušiť právoplatné rozhodnutia orgánov, ktoré rozhodujú v konaní vo veciach správneho súdnictva, v prípade, ak sa ukáže, že sú nezlučiteľné s právom EÚ z dôvodu neskoršieho rozsudku Súdneho dvora. Vzhľadom na vyššie uvedenú judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa konkrétnej otázky právnej sily rozhodnutej veci je to viac než to, čo požaduje právo EÚ.³¹

2. Otázky týkajúce sa práva EÚ vyplývajúce z nejednoznačnosti príslušných rumunských procesných predpisov

34. Ako som však už poznamenal, *všetky* vnútroštátne procesné predpisy, ktoré sú relevantné pre vymožitelnosť práva EÚ, vrátane výnimiek zo zásady právnej sily rozhodnutej veci, musia byť v súlade s právom na účinný prostriedok nápravy a so zásadami efektivity a ekvivalencie. V prejednávanom prípade vznikajú ťažkosti, pokiaľ ide o nejednoznačnosť, ktorá podľa všetkého existovala v rumunskom procesnom práve v relevantnom čase, keď pán Târşia podal na civilnom súde pôvodnú žalobu, ktorou sa domáhal vrátenia osobitnej dane z motorových vozidiel zaplatenej v júni 2007.³²

35. Podľa môjho názoru je sporné, či nejednoznačnosť rumunského procesného práva bola v rozpore s článkom 47 Charty a požiadavkami práva EÚ týkajúcimi sa právnej istoty a mohla prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť vymožitelnosť vrátenia dane za znečistenie životného prostredia z motorových vozidiel, ktorá bola nezlučiteľná s právom EÚ.

36. Treba pripomenúť, že súdne rozhodnutie tvoriace prekážku vrátenia dane za znečistenie životného prostredia, ktoré bolo vydané pred vydaním rozsudku Súdneho dvora vo veci Tatu (EU:C:2011:219), vydal civilný odvolací súd (Tribunalul Sibiu) v civilnom konaní na základe odvolania, ktoré podal rumunský štát proti prvostupňovému rozsudku v civilnom konaní, ktorý vydal Judecătoria Sibiu. Konanie vo veci samej sa tiež vedie na tom istom civilnom odvolacom súde, teda na Tribunalul Sibiu.

37. Komisia poukazuje vo svojich písomných pripomienkach na to, že také žaloby boli podané v Rumunsku tak na správnych súdoch, ako aj na civilných súdoch. Vzhľadom na to je prekvapujúce, že na pojednávaní rumunská vláda tvrdila, že *civilné súdy sú úplne nepríslušné na prejednávanie takých vecí a* že každý rumunský civilný súd, na ktorý bola podaná taká žaloba, je oprávnený či dokonca povinný z vlastného podnetu vyhlásiť, že nemá právomoc.

38. Je teda jasné, že vznikli určité nejasnosti, pokiaľ ide o správne súdne konanie vzťahujúce sa na vrátenie dane, o ktorú ide v tomto prípade.³³ Bez ohľadu na to, ktorý postup je v súčasnosti správny, faktom zostáva, že právoplatný (rumunský) civilný rozsudok (rozhodnutie Tribunalul Sibiu č. 401/2008), ktorým bolo odmietnuté vrátenie časti osobitnej dane z motorových vozidiel zodpovedajúcej dani za znečistenie životného prostredia, má právnu silu rozhodnutej veci. To spôsobilo prejednávaný právny problém.

39. Preto existuje priestor na pochybnosti o tom, ktoré rumunské súdy sú (alebo boli) v relevantnom čase oprávnené prejednať nároky na vrátenie protiprávne vybratej dane za znečistenie životného prostredia z motorových vozidiel. Dospel som k záveru, že rumunské právo bolo v tomto smere nejednoznačné. V tom spočíva problém, najmä pokiaľ ide o článok 47 Charty.

31 — Pozri bod 20 vyššie.

32 — V spise nie je uvedený dátum začatia konania.

33 — Na pojednávaní pán Târşia tvrdil, že túto neistotu objasnil rumunský vrchný kasačný súd v rozhodnutí 24/2011 skôr, než podal druhú žalobu, v ktorej sa odvolal na výnimku zo zásady právnej sily rozhodnutej veci, ale až po tom, čo podal prvú žalobu založenú na zaplatení osobitnej dane z motorových vozidiel.

3. Článok 47 Charty a právo na účinný prostriedok nápravy

40. Článok 47 ods. 1 Charty stanovuje, že každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.³⁴ Podľa vysvetliviek k článku 47 je prvý odsek, ktorý upravuje právo na účinný prostriedok nápravy, založený na článku 13 Európskeho dohovoru o ľudských právach (EDLP), ale prekračuje ochranu poskytovanú týmto článkom.³⁵ Ďalej poznamenávam, že podľa článku 52 ods. 3 Charty v rozsahu, v akom práva obsiahnuté v Charte zodpovedajú právam zaručeným v EDLP, zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v EDLP, hoci to nemá brániť tomu, aby EÚ priznávala širší rozsah ochrany týchto práv.

41. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa článku 6 ods. 1 EDLP musia byť systémy súdneho preskúmania „dostatočne koherentné a jasné“, aby poskytovali „praktické a účinné právo na prístup“ k súdu.³⁶ Ak sú predpisy „také zložité“, že vyvolávajú „právnu neistotu“, dochádza k porušeniu článku 6 ods. 1.³⁷ Európsky súd pre ľudské práva tiež konštatoval, že prostriedky nápravy pred súdom musia byť „dostatočne zabezpečené, aby sa predišlo nedorozumeniu, pokiaľ ide o postupy na využitie dostupných prostriedkov nápravy“³⁸. Neprimeraný výklad procesnej požiadavky môže navyše vyústiť do porušenia práva na prístup k súdu.³⁹ Európsky súd pre ľudské práva nedávno zopakoval, že „orgány by mali dodržiavať a uplatňovať vnútroštátne právne predpisy predvídateľne a konzistentne“ a „predpísané náležitosti by mali byť v praxi dostatočne rozpracované a transparentné, aby poskytovali právnu a procesnú istotu“⁴⁰. Procesné predpisy majú slúžiť cieľom právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti. Nemajú „tvoriť istý druh prekážky, ktorá bráni účastníkovi konania v tom, aby príslušný súd meritórne rozhodol o jeho veci“⁴¹.

42. Okrem toho pripomínam, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora „právna istota je všeobecnou zásadou práva Únie, ktorá najmä vyžaduje, aby právna úprava, ktorá má nepriaznivé dôsledky pre jednotlivcov, bola jasná a presná a jej uplatnenie bolo predvídateľné pre tých, ktorí jej podliehajú“⁴².

43. Vzhľadom na vyššie uvedené sa domnievam, že nejasnosti, pokiaľ ide o správne súdne konanie uplatniteľné na vrátenie daní vybratých v rozpore s právom EÚ, spôsobujú porušenie článku 47 Charty, a to tak z hľadiska práva na účinný prostriedok nápravy, ako aj prístupu k spravodlivosti. Platí to tým skôr, ak *by rozhodnutie vydané úplne nepríslušným civilným súdom mohlo založiť prekážku rozhodnutej veci v tom zmysle, že by bránilo podaniu ďalšej žaloby o vrátenie na príslušnom súde, či už je ním civilný súd, alebo správny súd. Podľa môjho názoru prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania v prejednávanej veci, aby posúdil rumunské procesné právo ako celok z hľadiska účinnej súdnej ochrany so zreteľom na vrátenie neprávom zaplatených daní za znečistenie životného prostredia z motorových vozidiel.*⁴³

34 — V článku 47 Charty sú ďalej uvedené konkrétnejšie prostriedky ochrany, ako napríklad požiadavka, aby bolo prejednanie veci spravodlivé a verejné, aby sa uskutočnilo v primeranej lehote a aby vec prejednal nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom, aby bolo dodržané právo na obhajobu a aby bola dostupná právna pomoc.

35 — Vo vysvetlivkách sa ďalej uvádza, že druhý odsek článku 47, ktorý upravuje okrem iného spravodlivé prejednanie veci, zodpovedá článku 6 ods. 1 EDLP.

36 — Rozsudok ESJP De Geoffre de la Pradelle v. Francúzsko (*Zbierka rozsudkov a rozhodnutí* 1992, séria A, č. 253-B, § 35).

37 — Tamže, § 33. Pozri tiež rozsudok ESJP Maširević v. Srbsko z 11. februára 2014 (sťažnosť č. 30671/08, § 48).

38 — Rozsudok ESJP Bellet v. Francúzsko zo 4. decembra 1995, (*Zbierka rozsudkov a rozhodnutí* 1995, séria A, č. 333-B, § 37).

39 — Rozsudky ESJP Běleš a iní v. Česká republika (sťažnosť č. 47273/99, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí* 2002-IX, § 50 a § 51, Omerović v. Chorvátsko č. 2 z 5. decembra 2013 (sťažnosť č. 22980/09, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí* 2014, § 39), kde Európsky súd pre ľudské práva pripomenul, že „mimoriadne striktný výklad procesného predpisu môže odňať sťažovateľovi právo na prístup k súdu“.

40 — Rozsudok ESJP Maširević v. Srbsko (sťažnosť č. 30671/08, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí* 2014, § 50 a citovaná judikatúra). Táto vec sa týkala výkladu procesného predpisu podaného najvyšším súdom, ktorý viedol k právnej neistote, a to aj medzi právnikmi. Pozri najmä § 51.

41 — Rozsudok ESJP Omerović v. Chorvátsko č. 2 z 5. decembra 2013, (sťažnosť č. 22980/09, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí* 2014, § 39).

42 — Rozsudok Akzo Nobel Chemicals a Akros Chemicals/Komisija (C-550/07 P, EU:C:2010:512, bod 100 a tam citovaná judikatúra). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

43 — Pripomínam však, že v bode 60 rozsudku DEB (EU:C:2010:811) Súdny dvor konštatoval, že zásada účinnej súdnej ochrany podlieha primeraným obmedzeniam – rozsudok DEB (EU:C:2010:811, bod 60).

4. Spôsobujú príslušné rumunské procesné predpisy praktické znemožnenie alebo nadmerné sťaženie vrátenia dane za znečistenie životného prostredia?

44. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že „každý prípad, v ktorom vzniká otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie znemožňuje alebo nadmerne sťažuje uplatňovanie práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z práva Únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, na priebeh konania a jeho osobitosti na rôznych stupňoch vnútroštátnych súdov. Z tohto hľadiska treba vziať do úvahy zásady, ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, akými sú ochrana práva na obhajobu, zásada právnej istoty a riadny priebeh konania“⁴⁴.

45. V tejto súvislosti treba najprv poukázať na to, že vnútroštátny súd a všetci účastníci konania, ktorí predložili pripomienky, zrejme predpokladajú, že článok 21 ods. 2 zákona č. 554/2004 nemožno uplatniť v civilnom konaní. Považujem to za logické za predpokladu, že rumunské procesné právo prísne odlišuje rôzne formy súdneho konania. V takom prípade by neexistoval priestor na výklad ustanovení vymedzujúcich rozsah pôsobnosti zákona č. 554/2004 spôsobom, ktorý by umožnil jeho uplatnenie civilnými súdmi v sporoch, ktoré z hľadiska *ratione materiae* spadajú do oblasti správneho alebo daňového práva. Ak by však existoval taký priestor, potom by vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, bol povinný vyložiť príslušné vnútroštátne ustanovenia spôsobom, ktorý pomôže dosiahnuť súlad s právom EÚ.⁴⁵

46. Je úlohou vnútroštátneho súdu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, posúdiť, či sporné rumunské predpisy prakticky znemožnili alebo nadmerne sťažili vymožitelnosť vrátenia dane za znečistenie životného prostredia, ktorá bola vybratá v rozpore s právom EÚ. Stačí však poznamenať, že nejasnosti o tom, či sa nárok na vrátenie dane za znečistenie životného prostredia z motorových vozidiel mal uplatniť civilnou alebo správnu žalobou, podľa všetkého majú taký účinok.

5. Zásady ekvivalencie a rovnosti pred zákonom

47. Pán Târşia tvrdí, že vylúčenie uplatnenia výnimky obsiahnutej v článku 21 ods. 2 zákona č. 554/2004 na zásadu právnej sily rozhodnutej veci v civilnom konaní by bolo nezlučiteľné tak s rovnosťou pred zákonom, vyjadrenou v článku 20 Charty, ako aj so zásadou ekvivalencie.

48. Dodržanie zásady ekvivalencie predpokladá, že predmetné vnútroštátne pravidlo sa bude uplatňovať nezávisle od toho, či žaloby, ktoré majú podobný predmet a dôvody, sú založené na porušení práva EÚ alebo na porušení *vnútroštátneho* práva.⁴⁶

49. Podľa môjho názoru to znamená, že právo EÚ by v kontexte zásady ekvivalencie nebránilo tomu, aby rumunské právo stanovilo výnimku zo zásady právnej sily rozhodnutej veci v konaní vo veci správneho súdnictva týkajúcom sa práva EÚ, a nie v civilnom konaní týkajúcom sa toho istého predmetu. Zásada ekvivalencie si vyžaduje rovnaké zaobchádzanie s porovnateľnými nárokmi vychádzajúcimi z vnútroštátneho práva na jednej strane a z práva EÚ na druhej strane, nie ekvivalenciu medzi rôznymi druhmi konaní podľa vnútroštátneho práva.⁴⁷

44 — Rozsudok Surgicare – Unidades de Saúde (C-662/13, EU:C:2015:89, bod 28 a citovaná judikatúra).

45 — Napríklad rozsudok Impact (C-268/06, EU:C:2008:223, bod 54).

46 — Rozsudok Surgicare – Unidades de Saúde (EU:C:2015:89, bod 30).

47 — Rozsudok ÖBB Personenverkehr (C-417/13, EU:C:2015:38, bod 74).

50. Odklon od zásady právnej sily rozhodnutej veci možno v každom prípade odôvodniť rozdielnymi dôvodmi, pokiaľ ide o právoplatné rozsudky vydané v civilných veciach, trestných veciach alebo vo veciach správneho súdnictva.⁴⁸ Tieto rozsudky majú rozdielne účinky a rozdielne sú aj právno-politické dôvody relevantné na vymedzenie (prípadných) výnimiek zo zásady právnej sily rozhodnutej veci. V prípade rozsudkov vydaných v civilnom konaní má prvoradá význam právna istota a stabilita právnych vzťahov potvrdených rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť. Naproti tomu podmienky na obnovu trestného konania v záujme neprávom odsúdenej osoby by nemali byť príliš prísne. V oblasti správneho súdnictva môžu záujem na ochrane práv jednotlivcov a záujmy súvisiace so zásadou legality odôvodniť flexibilnejší postoj k obnove konania, v ktorom bol vydaný právoplatný rozsudok, ako v prípade rozsudkov vydaných v civilných veciach.

51. Tvrdenie, ktoré uvádza pán Târşia, že obmedzenie výnimky zo zásady právnej sily rozhodnutej veci na konanie vo veci správneho súdnictva týkajúce sa práva EÚ je nezlučiteľné s rovnosťou pred zákonom, je teda nedôvodné. Pripomínam, že rozdielne zaobchádzanie pred zákonom môže nastať len vtedy, ak sú príslušné situácie porovnateľné.⁴⁹ V tomto prípade to nie je tak, pokiaľ ide o dôvody na zrušenie právoplatných rozsudkov vydaných v civilných veciach a vo veciach správneho súdnictva. V situáciách, keď Súdny dvor neskôr vydá rozsudok, v dôsledku ktorého sa vnútroštátne ustanovenie stane nezlučiteľným s právom EÚ, môže byť opodstatnené zrušenie právoplatného rozhodnutia vydaného vo veci správneho súdnictva v neprospech orgánu členského štátu, ale zrušenie rozsudku vydaného v civilnom konaní, ktorým sa rozhodlo o súkromnoprávnom vzťahu medzi dvoma jednotlivcami môže byť neprimerané z dôvodov právnej istoty. Preto poskytnutie tejto možnosti v konaní vo veci správneho súdnictva, ale jej vylúčenie v civilnom konaní, aké stanovuje legislatívne riešenie platné v Rumunsku, samo osebe neodporuje zásade rovnosti pred zákonom.

52. Rovnosť pred zákonom je však inou právnou zásadou než zásada ekvivalencie. Ako Komisia poznamenáva vo svojich písomných pripomienkach, ak rumunské právo stanovuje výnimku zo zásady právnej sily rozhodnutej veci vzhľadom na neskoršiu judikatúru ústavného súdu spochybňujúcu správnosť predchádzajúcich súdnych rozhodnutí (s platnosťou pre všetky vnútroštátne súdy),⁵⁰ potom zásada ekvivalencie skutočne môže vyžadovať, aby to isté platilo pre rozhodnutia Súdneho dvora týkajúce sa práva EÚ.⁵¹

53. Hoci uznávam, že to môže viesť diskusiu mimo rámca návrhu na začatie prejudiciálneho konania,⁵² podľa môjho názoru zásada ekvivalencie nie je dodržaná, ak neskoršie rozhodnutie vnútroštátneho ústavného súdu môže viesť k obnove civilného konania, v ktorom bol vydaný rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, a teda umožniť vrátenie neoprávnene vybratej dane, zatiaľ čo rozsudok Súdneho dvora nemôže viesť k obnove takého konania. V takej situácii by práva založené na vnútroštátnej ústave požívali väčšiu ochranu ako práva priznané právnym poriadkom EÚ, a teda tieto posledné uvedené práva by nepoživali ochranu rovnocennú tej, ktorú požíva táto kategória práv založených na vnútroštátnom práve. Podobná nerovnováha existuje podľa článku 322 ods. 9 rumunského Občianskeho súdneho poriadku, pokiaľ ide o účinky rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva v porovnaní s účinkami rozsudkov Súdneho dvora.

48 — Na základe dostupných prameňov sa zdá, že väčšina vnútroštátnych právnych poriadkov v rámci EÚ nestanovuje rovnaké dôvody výnimiek zo zásady právnej sily rozhodnutej veci v civilnom konaní, trestnom konaní a v konaní vo veciach správneho súdnictva.

49 — Pripomínam, že zásada rovnosti zaobchádzania, ktorej základy sú upravené v článku 20 Charty, vyžaduje, aby porovnateľné situácie neboli posudzované rozdielne a rozdielne situácie neboli posudzované rovnako, ak takéto posudzovanie nie je objektívne odôvodnené. Pozri rozsudok Chatzi (C-149/10, EU:C:2010:534, body 63 a 64 a tam citovanú judikatúru).

50 — Pripomínam, že tento výsledok vyplýva z článku 322 ods. 10 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý je podľa článku 21 ods. 1 zákona č. 554/2004 uplatniteľný aj v konaniach vo veciach správneho súdnictva.

51 — Komisia v tejto súvislosti poukazuje na rozsudok Weber's Wine World Handels-GmbH a i. (C-147/01, EU:C:2003:533).

52 — Poukazujem však na to, že podľa ustálenej judikatúry Súdny dvor môže pri rozhodovaní o návrhu na začatie prejudiciálneho konania vziať do úvahy všetky relevantné ustanovenia práva EÚ, aj keď ich vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, nespomenul. Pozri napríklad rozsudok Efir (C-19/12, EU:C:2013:148, bod 27).

VI – Návrh

54. Vzhľadom na vyššie uvedenú analýzu navrhujem odpovedať na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Tribunalul Sibiu, takto:

Článok 47 Charty základných práv Európskej únie a zásada efektivity zakotvená v judikatúre Súdneho dvora nebráni vnútroštátnym predpisom, ktoré v prípade porušenia zásady prednosti práva Európskej únie umožňujú obnovu konania v prípade rozhodnutí vnútroštátnych súdov vydaných vo veciach správneho súdnictva a ktoré neumožňujú obnovu konania z toho istého dôvodu v prípade rozhodnutí vnútroštátnych súdov vydaných v civilnom konaní. To platí za predpokladu, že je dostatočne jasné, ktorý postup na nápravu predmetného porušenia práva Európskej únie je správny, a právoplatný rozsudok súdu, ktorý mal z vlastného podnetu konštatovať, že nemá právomoc, nemôže brániť uplatneniu nároku na príslušnom súde.

Zásada ekvivalencie bráni vnútroštátnym predpisom, ktoré umožňujú obnovu konania v prípade rozhodnutí vnútroštátnych súdov vydaných v civilnom konaní z dôvodu neskoršieho rozsudku vnútroštátneho ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ale v prípade neskoršieho rozsudku Súdneho dvora Európskej únie ju neumožňujú.